Historia i współczesność Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Hugona Kołłątaja w Dąbrowie Górniczej

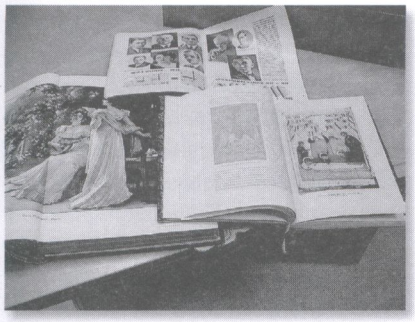

Miejska Biblioteka Publiczna im. Hugona Kołłątaja w Dąbrowie Górniczej jest jedną z najstarszych i według wielu rankingów jedną z najlepiej działających książnic w Zagłębiu i na Śląsku. Rok 2006 jest dla Biblioteki rokiem szczególnym, ponieważ obchodzi 100-lecie swojego istnienia.

Początki dąbrowskiej biblioteki związane są z powstaniem w 1906 roku filii warszawskiego Uniwersytetu dla Wszystkich. Przy jednej z jego sekcji powstała również biblioteka, powszechnie uznawana za zalążek dziś działającej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Dąbrowie Górniczej. Organizatorami biblioteki byli działacze społeczni i oświatowi, m.in. Adam Piwowar, dr Szymon Starkiewicz, Cecylia i Jan Kozłowscy, Leon Nowak i wielu innych. O historii MBP pisaliśmy już wielokrotnie. Zatem skupimy się tylko na niektórych znaczących wydarzeniach.

Zaostrzenie represji przez władze carskie w roku 1908 spowodowały zawieszenie działalności Uniwersytetu dla Wszystkich, a wraz z nim biblioteki. Księgozbiór oddano wówczas w depozyt Cecylii Kozłowskiej. Aż do wybuchu I wojny światowej placówka ta działała jako „Biblioteka dla Wszystkich Cecylii Kozłowskiej" Do dziś w zbiorach Książki Dawnej MBP znajdują się woluminy opatrzone takimi pieczęciami.

W latach 1918-1927 pieczę nad księgozbiorem sprawowało Towarzystwo Biblioteki dla Wszystkich im. Hugona Kołłątaja. Dopiero w 1928 roku zbiory przekazano pod zarząd władz miasta, co stworzyło podwaliny pod publiczny charakter biblioteki.

Biblioteka dla Wszystkich przez lata swej działalności ugruntowywała swoją pozycję jako jednostka krzewiąca kulturę czytelniczą wśród dąbrowskiej społeczności. Organizowano m.in. bezpłatne prelekcje i odczyty, spotkania autorskie. Wśród gości biblioteki znaleźli się w tym czasie m in. Wacław Sieroszewski i Andrzej Strug.

Do tradycji spotkań czwartkowych nawiązał działający przy Miejskiej Bibliotece Publicznej w Dąbrowie Górniczej w latach 1949-1981 Klub Literacki. Jego zamierzeniem była szeroko pojęta popularyzacja literatury polskiej i obcej. Organizowano wieczory autorskie i poetyckie oraz spotkania o charakterze muzyczno-literackim.

W latach 1992-2000 spotkania o takim charakterze kontynuowała Kawiarnia Literacka, której zadaniem było gromadzenie wokół instytucji twórców zajmujących się poezją, muzyką, malarstwem, ale także ludzi nauki, publicystów, społeczników. Organizowała wernisaże, warsztaty literackie, konkursy poetyckie i literackie (m.in. „Ogólnopolski Konkurs Literacki im. Lecha Piwowara"), prowadziła działalność wydawniczą. Nakładem wydawnictwa Kawiarni Literackiej ukazały się m.in. „Legendy Dąbrowy Górniczej", „Historia Klubu Literackiego w Dąbrowie Górniczej w latach 1945-1992", tomiki wierszy poetów prezentujących swoją poezję podczas spotkań w Kawiarni.

Obecnie sieć Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Hugona Kołłątaja tworzy 18 filii oraz Biblioteka Główna, w której strukturach funkcjonują agendy: Dział Zbiorów Specjalnych (w tym Książki Mówionej, Pinakoteka), Dział Książki Obcojęzycznej, Dział Regionaliów, Dział Informacyjno-Bibliograficzny, a także filia w Szpitalu Specjalistycznym im. Szymona Starkiewicza.

Na koniec 2005 r. stan zbiorów bibliotecznych wynosił:

- książek -586 274 woluminów
- czasopism-389 tytułów
- zbiorów specjalnych -6 535 jednostek inwentarzowych

w tym:

-materiałów audiowizualnych - 5066 jednostek

-dokumentów elektronicznych - 354 jednostek

Ogólna liczba zarejestrowanych czytelników wynosi 33540 osób.

Działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej stawia ją wśród najaktywniejszych placówek na mapie polskiego bibliotekarstwa. O wysokim poziomie tej aktywności świadczy m.in. fakt, iż jest ona zauważana i doceniana przez środowisko bibliotekarskie w kraju i za granicą. Pracownicy tej biblioteki są często zapraszani do prezentacji swoich osiągnięć i dzielenia się swoimi doświadczeniami. W ciągu 2 ostatnich lat działalność dąbrowskiej książnicy prezentowano podczas spotkań dla bibliotekarzy powiatu wrocławskiego (Święta Katarzyna), opolskiego (Opole), cieszyńskiego (Ustroń), na ogólnopolskiej konferencji „Biblioteki i media" we Wrocławiu, na konferencji „Biblioteki dziecięce i media" w Bibliotece Śląskiej oraz na międzynarodowej konferencji w Czeskim Cieszynie „Knihovny@Biblioteki@Knižnice".

W rankingach przeprowadzanych przez Bibliotekę Śląską w Katowicach wśród bibliotek powiatów grodzkich województwa śląskiego Miejska Bi-

blioteka Publiczna w Dąbrowie Górniczej od kilkunastu lat plasuje się w czołówce bibliotek, a od kilku lat na drugim miejscu.

Na szczególną uwagę w działalności biblioteki zasługuje praca z młodymi czytelnikami, która przybiera różne formy.

Od 2001 roku instytucja włącza się do akcji „Cała Polska Czyta Dzieciom", której inicjatorem jest Fundacja ABCXXI. Do głośnego czytania zapraszani są różni goście: przedstawiciele władz miejskich, różnych instytucji, zawodów, obcokrajowcy, a przebieg tych akcji przybiera bardzo różnorodne formy. Dla najmłodszych czytali m. in. Maciej Orłoś i Marek Czyż. W 2006 roku zorganizowano akcję plenerową pn. „Czytanie w Zagłębiowskiej zagrodzie". Dzięki swoim działaniom Miejska Biblioteka Publiczna co roku znajduje się w gronie laureatów konkursów na najlepiej przeprowadzone akcje. W roku 2004 od fundacji ABCXXI otrzymała wyróżnienie, a w roku 2005- medal.

Dąbrowska biblioteka aktywnie uczestniczy w realizacji projektów ogólnopolskich kierowanych do dzieci i młodzieży: „Dni Literatury dla Dzieci i Młodzieży" (w roku 1995 finał XXIII Dni Literatury odbył się w Dąbrowie Górniczej - na Pustyni Błędowskiej), i międzynarodowych tj. „Noc z Andersenem", które jest międzynarodowym przedsięwzięciem organizowanym z okazji Międzynarodowego Dnia Książki Dziecięcej i urodzin J.Ch. Andersena (od 2003 roku biblioteka organizuje nocne czytania i zabawy dla prawie 100 dzieci), tradycją stają się Dni Otwarte Biblioteki - spotkania z czytelnikami w Tygodniu Bibliotek .

Ponadto dąbrowska MBP prowadzi liczne projekty własne mające na celu popularyzację biblioteki i czytelnictwa. Są to zarówno inicjatywy ogólno-biblioteczne, jak i poszczególnych placówek.

Do stałych form pracy należą m.in. cykle i programy edukacyjne, akcje Lato i Zima w Bibliotece, kiermasze używanych książek, wystawy, spotkania autorskie ,wykłady , konkursy literackie, plastyczne, lekcje biblioteczne i wiele innych przedsięwzięć. Pod kierunkiem bibliotekarzy, dzieci – członkowie aktywów bibliotecznych przygotowywały inscenizacje i teatrzyki (Filie nr 7 i 5), gazetki biblioteczne (Filie nr 5, 8, 20). Biblioteka stale współpracuje z osobami niepełnosprawnymi w naszym mieście. Organizuje rocznie kilkanaście imprez integracyjnych z Zespołami Szkół Specjalnych i Polskim Związkiem Niewidomych.

Średnio w ciągu roku MBP organizuje ponad 1 000 różnego rodzaju działań, w których bierze udział kilkanaście tysięcy uczestników.

Na uwagę zasługują działania MBP związane z upowszechnianiem kultury i języka różnych krajów. Zadania w tym zakresie podejmowane są

w Dziale Książki Obcojęzycznej. Dzięki nawiązaniu kontaktów i współpracy z międzynarodowymi instytucjami, organizacjami i placówkami dyplomatycznymi w naszym kraju realizuje się tu różne formy edukacyjne popularyzujące wiedzę o innych państwach. Najszersza współpraca prowadzona jest z konsulatem Generalnym Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej w Krakowie oraz z Instytutem Goethego w Krakowie. Od roku 2005 we współpracy z Polskim Związkiem Esperantystów organizowane są intensywne i bezpłatne kursy języka esperanto. Inicjatywa spodobała się mieszkańcom miasta - zorganizowano już trzy edycje, a każda z nich kończy się egzaminem i wydaniem odpowiedniego certyfikatu.

Miejska Biblioteka Publiczna jest wydawcą Raptularza Kulturalnego-kwartalnika wydawanego od

1997 roku. Jego tematyka zamyka się w szeroko pojętym obszarze działalności kulturalnej Dąbrowy Górniczej i regionu. Pismo zawiera informacje z dziedziny kultury, historii i nauki, stanowiąc doskonałe uzupełnienie dostępnych materiałów naukowych..

Ważną rolę w popularyzacji wiedzy o historii i tradycji Zagłębia Dąbrowskiego pełni także Dział Regionalny przy Bibliotece Głównej. Od kilku lat dzieci i młodzież poznają zwyczaje Wielkanocne i Bożonarodzeniowe podczas spotkań przedświątecznych urozmaicanych ciekawą gawędą, pokazami multimedialnymi i degustacją potraw w zaimprowizowanej izbie regionalnej.

W bibliotece od lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku działa także Koło Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Członkowie Koła są uczestnikami działań inicjowanych przez Bibliotekę, starają się współtworzyć wizerunek współczesnego i aktywnego bibliotekarza.

Miejska Biblioteka Publiczna w Dąbrowie Górniczej posiada bazę komputerową, do której na bieżąco wprowadzane są zakupywane nowości wydawnicze od 1997 roku. Równocześnie prowadzone są prace retrospektywne nad uzupełnianiem tej bazy. Obecnie Biblioteka posiada w pełni elektroniczny system wypożyczeń na Filii nr 1 oraz w Dziale Książki Obcojęzycznej. Trwają prace nad uruchomieniem elektronicznych wypożyczeń na kolejnych placówkach Miejskiej Biblioteki Publicznej.

Miejska Biblioteka Publiczna im. Hugona Kołłątaja w setnym roku swego istnienia jest biblioteką nowoczesną, związaną z miastem i regionem, umiejętnie łączącą nowe wyzwania, przed którymi staje ze swoją wiekową, bogatą tradycją , z której czerpie inspirację do działalności.

MBP